

Kaupunginhallitus	§ 320	09.11.2020
Kaupunginhallitus	§ 338	23.11.2020
Kaupunginhallitus	§ 374	21.12.2020

Vuoden 2021 kuntavaalien vaaliviranomaiset ja ulkomainonta

417/01.015/2020

KH 09.11.2020 § 320

Kuntavaalit toimitetaan sunnuntaina 18.4.2021. Ennakoäänestys toimitetaan 7.4. - 13.4.2021 ja ulkomailloin 7.4. - 10.4.2021. Kuntavaalien ulkomainonta suositellaan aloitettavaksi viikkoa ennen ennakoäänestyksen alkua eli 31.3.2021. Vaaleissa sovelletaan vaalilakia (714/1998) sekä kuntalain (410/2015) kuntavaaleja koskevia säännöksiä. Kuntalaissa säädetään muun muassa äänioikeudesta kuntavaaleissa sekä vaalikelpoisuudesta valtuustoon.

Kunnanhallituksen on hyvissä ajoin ennen vaaleja asetettava äänestysalueiden vaalilautakunnat sekä ennakoäänestyksestä laitoksissa huolehtivat vaalitoimikunnat.

Keskusvaalilautakunta määrää vaalitoimitsijat yleiseen ennakoäänestyspaikkaan ja kotiaäänestykseen.

Keskusvaalilautakunta

Vuoden 2021 kuntavaaleissa keskusvaalilautakuntana toimii vuoden 2017 vaaleissa valitun valtuuston asettama keskusvaalilautakunta, joka on valittu koko vaalikaudeksi (vaalilaki 714/1998, 13 - 14 §). Keskusvaalilautakunta vastaa vaalien monista käytännön järjestelyistä.

Keskusvaalilautakunta on päätösvaltainen viisijäseninen. Kunnanhallitus saa tarvittaessa määrätä väliaikaisen varajäsenen, jos lautakunnan varajäsen on kuollut taikka estynyt tai esteellinen.

Kelpoisuus:

Jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Lisäksi sekä jäsenten että varajäsenten on mahdollisuuksien mukaan edustettava kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Jäsen, joka on ehdokkaana kuntavaaleissa, ei voi osallistua keskusvaalilautakunnan työskentelyyn siitä lukien, kun häntä koskeva ehdokashakemus on annettu lautakunnalle. Puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamies (714/1998, 151 §) ei saa olla keskusvaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä.

Ehdokkaaksi asettuvan keskusvaalilautakunnan jäsenen ja varajäsenen on syytä harkita eron pyytämistä, jolloin hänen tilalleen voidaan valita uusi jäsen tai varajäsen. Vaaliasiamieheksi valitun tulee pyytää eroa keskusvaalilautakunnan jäse-

nyydestä tai varajäsenyydestä.

Esteellisyys:

Jäsenten ja varajäsenten esteellisyydestä on voimassa, mitä hallintolain (434/2003) 27-30 §:ssä säädetään. Tämä tarkoittaa käytännössä esimerkiksi sitä, että keskusvaalilautakunnan jäsenenä oleva ehdokkaan puoliso on esteellinen osallistumaan ehdokasasettelusta päättämiseen puolisoaan koskevan listan osalta, ennakkoäännten laskentaan, tarkastuslaskentaan ja vaalien tuloksen vahvistamiseen.

Vaalilautakunta ja vaalitoimikunta

Vaalilain 15 §:n mukaan kunnanhallituksen on hyvissä ajoin ennen vaaleja asetettava:

- 1) kutakin äänestysaluetta varten vaalilautakunta, johon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään kolme; sekä
- 2) laitoksessa toimitettavaa ennakkoäänestystä varten yksi tai useampi vaalitoimikunta, joihin kuhunkin kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yksi muu jäsen sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään kolme.

Vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan. Vaalilautakunta ja vaalitoimikunta ovat päätösvaltaisia kolmijäsenisinä.

Kelpoisuus vaalilautakuntaan:

Jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain (410/2015) mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Lisäksi sekä jäsenten että varajäsenten on mahdollisuuksien mukaan edustettava kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Jäsenenä tai varajäsenenä ei voi olla ehdokas.

Vaalilautakunnan jäsenellä ja varajäsenellä, erityisesti puheenjohtajaksi nimettävällä tulee olla riittävä osaaminen tehtävään ja riittävästi aikaa perehtyä siihen.

Esteellisyys:

Hallintolain esteellisyyssääntelyä ei sovelleta vaalilautakunnan toimintaan. Tämä tarkoittaa, että jäseneksi tai varajäseneksi nimitetty voi toimia kaikissa vaalilautakunnan tehtävissä, kuitenkin yhtä poikkeusta lukuun ottamatta.

Poikkeus: Vaalilautakunnan jäsenenä oleva ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi ei saa toimia vaalilain (714/1998) 73 §:n 2 momentissa tarkoitettuna äänestäjän avustajana.

Kelpoisuus vaalitoimikuntaan:

Jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain mukaan vaalikelpoisia kunnan luot-

tamustoimeen. Lisäksi sekä jäsenten että varajäsenten on mahdollisuuksien mukaan edustettava kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Jäsenenä tai varajäsenenä eivät voi olla ehdokas, hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä. Kelpoisuuteen vaikuttava ehdokkuus tarkoittaa ehdokkuutta missä tahansa kunnassa. On syytä huomata, että oma sekä edellä mainitun sukulaisen ehdokkuus missä tahansa kunnassa aiheuttaa sen, että henkilö ei ole vaalikelpoinen vaalitoimikuntaan.

Esimerkki: Kunnassa A ehdokkaaksi asetetun sisarus ei ole kelpoinen vaalitoimikunnan jäseneksi missään kunnassa. Tämä johtuu siitä, että äänioikeutettu voi äänestää ennakkoon missä tahansa kunnassa.

Vaalitoimikunnan jäsenellä ja varajäsenellä, erityisesti puheenjohtajaksi nimettävällä tulee olla riittävä osaaminen tehtävään ja riittävästi aikaa perehtyä siihen.

Esteellisyys:

Hallintolain esteellisyysääntelyä ei sovelleta vaalitoimikunnan toimintaan. Tämä tarkoittaa, että jäseneksi tai varajäseneksi nimitetty voi toimia kaikissa vaalitoimikunnan tehtävissä.

Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien jäsenten ja varajäsenten poliittista edustavuutta tarkastellaan erikseen. Myös tasa-arvolain soveltamisessa tarkastelu tehdään siten, että sekä jäsenissä että varajäsenissä on oltava naisia ja miehiä kumpiakkin vähintään 40 %.

Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien nimet ja yhteystiedot on ilmoitettava kunnan keskusvaalilautakunnalle.

Vaalilain (714/1998) 4 §:n mukaan vaalit toimitetaan järjestämällä ennakoäänestys ja vaalipäivän äänestys. Ennakoäänestyksen ja vaalipäivän äänestyksen järjestämisestä kotimaassa vastaa kunta. Valtuuston päättämä äänestysalue on 001 Kemijärven äänestysalue.

Ulkomainonta

Kuntavaalien ulkomainonta suositellaan aloitettavaksi niillä alueilla, jotka ovat kunnan hallinnassa ja määräysvallassa, viikkoa ennen ennakoäänestyksen aloittamista eli 31.3.2021 alkaen.

Kunnalla ei ole lakisääteisiä velvollisuuksia vaalimainonnan järjestämisessä. Kunnallinen vaalimainontakäytäntö on perustunut kuntien keskusjärjestöjen suositukseen ja sitä on noudatettu 1970-luvulta lähtien. Perusteena suositukselle on aikanaan ollut vaalimainonnan yhdenmukaistamisen tarve, kaupunki- ja maisemakuvalliset syyt sekä ympäristön siisteys. Vaalimainonnasta on muodostunut perinne, jolla voidaan katsoa olevan edelleen tiedotusarvoa. Kansalaiset ovat tottuneet siihen, että vaalien yhteydessä käytetään tällaista

mainontaa. Vaalimainontaan liittyvät laillisuuskysymykset ovat koskeneet yleensä yhdenvertaisuusperiaatteen noudattamista eli tasapuolisuutta mainospaikkojen jaossa.

Kullekin ehdokkaita asettaneelle ryhmälle tulevan julistetilan sijainti, luettuna vasemmalta oikealle, tulisi määräytyä samassa järjestyksessä kuin ehdokaslistojen yhdistelmässä. Ryhmiltä voidaan vaatia kirjallinen ilmoitus tai sitoumus vaalimainospaikkojen käyttämisestä. Jos tyhjiä paikkoja kuitenkin jää, niitä voidaan käyttää yleiseen vaalitiedottamiseen.

Vaalimainospaikkojen maksullisuus vaihtelee eri kunnissa. Suuntauksena on ollut, että kunnat pyrkivät kattamaan vaalimainoskehikosta ja niiden pystyttämistä ja poistamisesta johtuvat kustannukset ehdokkaita asettaneilta ryhmiltä. Kuntaliitto ei ole antanut suosituksia vaalimainospaikkojen maksullisuudesta. Vaalien ulkomainonnan järjestäminen kunnan hallinnassa ja määräämisvallassa olevilla alueilla ei ole lakisääteistä toimintaa ja on kunnan vapaasti järjestettävissä. Kukin kunta ratkaisee paikallisista lähtökohdista vaalimainospaikkojen maksullisuuden.

Olennaista on, että kaikki ehdokkaita asettaneet ryhmät voivat varata saman määrän mainospaikkoja ja jos maksuja peritään, maksuilla katetaan määritellyt kunnalle aiheutuvat kustannukset ja maksut ovat saman suuruiset kaikille mainospaikkoja varanneille ryhmille.

Vaalilain (714/1998) 56 §:n 1 momentissa on säädetty järjestyksestä ennakkoäänestyspaikassa ja siihen liittyen niin sanotusta vaalimainontakiellosta. Säännökset edellyttävät, että vaalimainoksia ei sijoiteta ennakkoäänestys- tai äänestyspaikalle ja niiden läheisyyteen siten, että niiden voitaisiin katsoa vaikuttavan äänestäjien vaalivapauteen. Lähtökohtana voidaan pitää sitä, etteivät vaalimainokset näy vaalihuoneistoon taikka sen sisäänkäyntiin.

Mainoksen sijoittamiselle tarvitaan maanomistajan/haltijan suostumus. Kunta ei voi määrätä muiden kuin omistuksessaan ja hallinnassaan olevien alueiden vaalimainontapaikoista. Jos kunnan vaalimainoskehikkoja sijoitetaan myös yksityisille alueille, kunnan on saatava omistajan tai haltijan suostumus kehikkojen sijoittamiseen.

Tienvarsimainonnasta ja -ilmoittelusta säädetään maantielain (503/2005) 52 ja 52 a §:ssä. Vaalimainoksia ei koske ilmoitusvelvollisuus tienpitoviranomaisille. Vaalimainokset saa asettaa paikalleen aikaisintaan kuukautta ennen vaalipäivää ja ne on poistettava viikon kuluessa vaalipäivästä. Liikennevirasto ohjeistaa vaalimainontaa maanteiden varsilla ja asemakaava-alueiden ulkopuolella.

Vaalimainonnassa on lisäksi otettava huomioon järjestyslain (612/2003) 6 §:ssä ja tieliikennelain (729/2018) 56 §:ssä säädetty kiellot. Yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavan häikäisevän tai harhauttavan valon taikka liikenneohjauslaitetta muistuttavan tai muuten turvallisuutta vaarantavan mainoksen käyttäminen on kielletty. Tielle tai sen välittömään läheisyyteen ei saa

asettaa merkkiä, kilpeä tai muuta laitetta, jonka voi erheellisesti käsittää liikennemeriksi tai muuksi liikenteen ohjauslaitteeksi taikka joka voi huonontaa sellaisen näkyvyyttä.

(vt. hallintosihteeri Päivi Alatalo 040 587 2490)

Päätösehdotus (kaupunginjohtaja): Kaupunginhallitus valitsee Kemijärven äänestysalueen vaalilautakuntaan viisi (5) jäsentä ja viisi (5) varajäsentä. Varajäsenet asetetaan siihen järjestykseen, jossa he tulevat varsinaisten jäsenten sijaan.

Kaupunginhallitus valitsee Kemijärven äänestysalueen vaalitoimikuntaan kolme (3) jäsentä ja kolme (3) varajäsentä. Varajäsenet asetetaan siihen järjestykseen, jossa he tulevat varsinaisten jäsenten sijaan.

Kaupunginhallitus nimeää myös vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat.

Kaupunginhallitus päättää, että ulkomainonta kaupungin omistamilla alueilla voidaan aloittaa 31.3.2021. Asiaan liittyvistä järjestelyistä huolehtii tilapalvelut liikelaitos yhdyshenkilönään isännöitsijä Markku Taavo.

Päätös: Kaupunginhallitus päätti jättää asian pöydälle.

Tiedoksi: Päivi Alatalo
Markku Taavo
Valitut
Sarastia Oy / luottamustoimikortisto

KH 23.11.2020 § 338

Päätösehdotus (kaupunginjohtaja): Kaupunginhallitus valitsee Kemijärven äänestysalueen vaalilautakuntaan viisi (5) jäsentä ja viisi (5) varajäsentä. Varajäsenet asetetaan siihen järjestykseen, jossa he tulevat varsinaisten jäsenten sijaan.

Kaupunginhallitus valitsee Kemijärven äänestysalueen vaalitoimikuntaan kolme (3) jäsentä ja kolme (3) varajäsentä. Varajäsenet asetetaan siihen järjestykseen, jossa he tulevat varsinaisten jäsenten sijaan.

Kaupunginhallitus nimeää myös vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat.

Kaupunginhallitus päättää, että ulkomainonta kaupungin omistamilla alueilla voidaan aloittaa 31.3.2021. Asiaan liittyvistä järjestelyistä huolehtii tilapalvelut liikelaitos yhdyshenkilönään isännöitsijä Markku Taavo.

Päätös: Asia jätettiin pöydälle.

Tiedoksi: Päivi Altalo
Markku Taavo
Valitut
Sarastia Oy / luottamustoimikortisto

KH 21.12.2020 § 374

Päätösehdotus (kaupunginjohtajan varahenkilö): Kaupunginhallitus valitsee Kemijärven äänestysalueen vaalilautakuntaan viisi (5) jäsentä ja viisi (5) varajäsentä. Varajäsenet asetetaan siihen järjestykseen, jossa he tulevat varsinaisten jäsenten sijaan.

Kaupunginhallitus valitsee Kemijärven äänestysalueen vaalitoimikuntaan kolme (3) jäsentä ja kolme (3) varajäsentä. Varajäsenet asetetaan siihen järjestykseen, jossa he tulevat varsinaisten jäsenten sijaan.

Kaupunginhallitus nimeää myös vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat.

Kaupunginhallitus päättää, että ulkomainonta kaupungin omistamilla alueilla voidaan aloittaa 31.3.2021. Asiaan liittyvistä järjestelyistä huolehtii tilapalvelut liikelaitos yhdyshenkilönään isännöitsijä Markku Taavo.

Päätös:

Merkittiin pöytäkirjaan, että Kirsti Ojala poistui kokouksesta klo 17.11 tämän pykälän käsittelyn aikana.

Kaupunginhallitus piti kokoustaun klo 17.11-17.30

Kaupunginhallitus valitsi Kemijärven äänestysalueen vaalilautakuntaan jäseniksi
Kari Holtinkoski (vas)
Raili Kerkelä (kesk)
Lasse Ketonen (kok)
Anneli Meriläinen (sdp)
Päivi Perälä (kesk)

Ja varajäseniksi järjestyksessä
Maija-Leena Vermas (vas)
Juha Miinala (kok)
Aino Vuorenpää (kesk)
Auli Narkilahti (kd)
Lauri Haarahiltunen (sdp)

Kaupunginhallitus valitsi Kemijärven äänestysalueen vaalitoimikuntaan jäseniksi
Helena Alatarvas (kesk)
Mirja Luukinen (vas)
Reijo Käsmä (vas)

Ja varajäseniksi järjestyksessä
Lasse Ketonen (kok)
Aino Vuorenpää (kesk)
Lea Koskela (kesk)

Markku Harju esitti, että kaupunki ei järjestä mahdollisuutta ulkomainontaan (ei yhteisiä telineitä). Esa Kangas kannatti Harjun esitystä.

Päätettyään keskustelun puheenjohtaja totesi, että oli tullut kaupunginjohtajan esityksestä poikkeava kannatettu esitys, joten on tarpeen äänestää.

Kaupunginhallitus hyväksyi puheenjohtajan äänestys ehdotuksen:

Kaupunginjohtaja JAA ja Markku Harju EI. Äänestyksen tulos: 1 JAA-ääntä (Koskela), 5 EI-ääntä (Harju, Ojala J., Savukoski, Kangas, Lehtola) ja 1 POISSA (Ojala K.). Puheenjohtaja totesi Markku Harjun esityksen tulleen kaupunginhallituksen päätökseksi.

Tiedoksi:

Päivi Alatalo
Markku Taavo
Valitut
Sarastia Oy / luottamustoimikortisto